

Μακρυγιάννης: Η Συλλογική Μνήμη στα Απομνημονεύματα

Ακολουθεί το εκπαιδευτικό σενάριο για τα «Απομνημονεύματα» του Στρατηγού Μακρυγιάννη, σχεδιασμένο σύμφωνα με τη δομή και τη φιλοσοφία των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών και τα πρότυπα του ΙΕΠ. Το κείμενο εντάσσεται στη συστάδα «Συγκρούσεις και Εξεγέρσεις» του άξονα «Αυτογνωσία».

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- **Τίτλος:** «Μακρυγιάννης: Η φωνή της αλήθειας ανάμεσα στη δόξα και τη διχόνοια».
- **Βαθμίδα – Τάξη:** Γ΄ Γυμνασίου.
- **Διδακτικές ώρες:** 2 διδακτικές ώρες.
- **Θεματικό πεδίο:** Νεοελληνική Λογοτεχνία.
- **Θεματική Ενότητα:** Αυτογνωσία (Άξονας: Η μνήμη και ο χρόνος – η ευθύνη του ανθρώπου).
- **Προτεινόμενες διεπιστημονικές συγκλίσεις:** Ιστορία (Ελληνική Επανάσταση, Καποδίστριας), Εικαστικά, Θεατρολογία, Ψηφιακός γραμματισμός.
- **Προϋποθέσεις μάθησης:** Οι μαθητές/-τριες αναγνωρίζουν βασικά αφηγηματικά στοιχεία και είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση συνεργατικών ψηφιακών εργαλείων (Padlet, Mentimeter).

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

2.1. Σκοπός: Η προσέγγιση του αυτοβιογραφικού λόγου του Μακρυγιάννη ως μέσου συγκρότησης της συλλογικής μνήμης και η κατανόηση της ηθικής ευθύνης του ατόμου απέναντι στην ιστορία.

2.2. Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- **Γνώσεις:** Να αναγνωρίζουν το κειμενικό είδος του απομνημονεύματος και τα χαρακτηριστικά της γλώσσας του Μακρυγιάννη (λιτότητα, λαϊκές εκφράσεις).
- **Δεξιότητες:** Να εντοπίζουν το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο και να συγκρίνουν τη λογοτεχνική αφήγηση με άλλες τέχνες (ζωγραφική, κινηματογράφος).
- **Στάσεις:** Να προβληματιστούν για τις συνέπειες της διχόνοιας και να αναπτύξουν ενσυναίσθηση για τους «αδικημένους» αγωνιστές.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ΣΥΣΤΑΔΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ)

Η συστάδα «Συγκρούσεις και Εξεγέρσεις» περιλαμβάνει:

1. **Κείμενο Αναφοράς:** Στρατηγού Μακρυγιάννη, *Απομνημονεύματα* (Η δολοφονία του Καποδίστρια και τα λάθη των ηγετών).

2. **Παράλληλο Κείμενο Α:** Ρήγα Φεραίου, *Θούριος* (Το όραμα της ελευθερίας).
3. **Παράλληλο Κείμενο Β:** Πηνελόπης Δέλτα, *Ρωμιοπούλες* (Η κοινωνική διάσταση των εθνικών κρίσεων).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

4.1. Κεντρικό ερευνητικό ερώτημα: «Πώς ένας αυτόπτης μάρτυρας μεταμορφώνει την ιστορική οδύνη σε λογοτεχνική μνήμη; Ποια είναι η ευθύνη του δημιουργού απέναντι στην αλήθεια;».

4.2. Εκπαιδευτικές στρατηγικές: Ανεστραμμένη τάξη, Συνεργατική μάθηση, Ερμηνευτικός κύκλος, Δημιουργική γραφή.

5. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στάδιο 1: Πριν από την ανάγνωση (15 λεπτά)

- **Αφόρμηση:** Προβολή της ελαιογραφίας «Η δολοφονία του Καποδίστρια».
- **Καταιγισμός ιδεών:** Χρήση **Mentimeter** για τις έννοιες «Διχόνοια» και «Εμφύλιος».
- **Συζήτηση:** Σύνδεση της εικόνας με τις αντιδράσεις των παριστάμενων προσώπων.

Στάδιο 2: Κατά την ανάγνωση – Ερμηνεία (35 λεπτά)

- **Εκφραστική ανάγνωση:** Ακρόαση του κειμένου με έμφαση στη συναισθηματική φόρτιση.
- **Ερμηνευτικός κύκλος (Εργασία σε 4 ομάδες):**
 - ο **Ομάδα 1 (Γλωσσολόγοι):** Εντοπισμός χαρακτηριστικών της γλώσσας (παρατακτική σύνταξη, ιδιότυπες εκφράσεις όπως «διακονιαιράγιοι»).
 - ο **Ομάδα 2 (Ιστορικοί):** Καταγραφή των «μεγάλων λαθών» που αναφέρει ο Μακρυγιάννης και των συνεπειών τους για την πατρίδα.
 - ο **Ομάδα 3 (Ψυχολόγοι):** Ανάλυση της στάσης του Μακρυγιάννη απέναντι στην υστεροφημία του και τον Θεό.
 - ο **Ομάδα 4 (Καλλιτέχνες):** Σύγκριση της αφήγησης με το έργο του Ρήγα Φεραίου. Πώς η ελπίδα του *Θουρίου* συναντά την πικρία των *Απομνημονευμάτων*;

Στάδιο 3: Μετά την ανάγνωση – Δημιουργική Απόκριση (30 λεπτά)

- **Δημιουργική γραφή (Επιλογή):**
 1. **Μετασχηματισμός:** Μετατροπή ενός χωρίου σε τριτοπρόσωπη αφήγηση από την οπτική γωνία ενός δημοσιογράφου της εποχής.

2. **Θεατρικό δράμενο:** Σύνθεση διαλόγου ανάμεσα στον Μακρυγιάννη και τον Ιωάννη Κωλέττη για το μέλλον της Ελλάδας.
3. **Ψηφιακό κολάζ (Canva):** Δημιουργία έργου με τίτλο «Οι λύκοι και τα πρόβατα», χρησιμοποιώντας φράσεις του κειμένου και ιστορικές φωτογραφίες.
- **Παραγωγή ψηφιακού λόγου:** Δημιουργία ενός σύντομου **podcast** όπου ο Μακρυγιάννης «μιλά» σε έναν σημερινό νέο για την ευθύνη του πολίτη.

Στάδιο 4: Αναστοχασμός (10 λεπτά)

- **Δελτίο εξόδου:** Τεχνική 3-2-1 (3 πράγματα που έμαθαν, 2 που τους προβληματίσαν, 1 ερώτηση για το παρελθόν).

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση είναι **διαμορφωτική**. Εστιάζει:

- Στην ικανότητα σύνδεσης του λογοτεχνικού κειμένου με την ιστορική πραγματικότητα.
- Στην αυθεντικότητα και τη δημιουργικότητα της γραπτής ή ψηφιακής απόκρισης (χωρίς έμφαση στην ορθογραφία).
- Στον βαθμό συμμετοχής στη μετατροπή της τάξης σε «κοινότητα αναγνωστών».

7. ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

- **Padlet:** Για τη συγκέντρωση του υλικού των ομάδων.
- **Audacity:** Για την ηχογράφηση του podcast.
- **Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα:** Για έρευνα σχετικά με τη ζωή του Μακρυγιάννη.
- **Φωτόδεντρο:** Για την αναζήτηση οπτικοακουστικού υλικού